

RAN-248000604060001
B. Com. (NCF-NEP) (Sem. IV) Examination April - 2026
VAC - Value Added Course
Bhartiya Mulya Parampara (BKS)
[Total Marks: 25]

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book (2) પ્રશ્નોની જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નોના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે. Figures to the right indicate full marks. (3) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. All questions are compulsory.	Seat No.: Student's Signature
--	--

પ્ર.1. વૈકલ્પિક પ્રશ્નો (કોઈ પણ પાંચ)
10

1. ષડ્સંપદામાંથી એક 'ઉપરતિ' એટલે
 - a. સહનશીલતા અને સમતા
 - b. ફરજશીલતા
 - c. મનોનિગ્રહ
 - d. ઈન્દ્રિયનિગ્રહ
2. ષડ્રિપુમાંથી એક 'મત્સર' એટલે
 - a. લોભ
 - b. ઈર્ષ્યા
 - c. મોહ
 - d. અહંકાર
3. નીચેનામાંથી ધર્મનું કયું લક્ષણ આંતરિક અને બાહ્ય સ્વચ્છતા ઉપર ભાર મૂકે છે.?
 - a. અસ્તેય
 - b. શૌચ
 - c. દિ
 - d. સંયમ
4. કટોકટીયુક્ત અસામાન્ય સંજોગોમાં નીચેનામાંથી કયા ધર્મનું પાલન કરવું જોઈએ?
 - a. રાષ્ટ્રધર્મ
 - b. પારિવારિક ધર્મ
 - c. સમાજધર્મ
 - d. આપદધર્મ
5. છ આંતરિક શત્રુઓ (ષડ્રિપુ) ના સંદર્ભમાં 'મોહ' એટલે
 - a. સત્યને ઢોકી દેતાં ભ્રમ અને માયા
 - b. વિવેકબુદ્ધિનો નાશ કરનાર અતિશય ક્રોધ
 - c. ધન અને સત્તાપ્રાપ્તિથી ઉદ્ભવતો અહંકાર
 - d. વધુ ધન સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરવાની તૃષ્ણા
6. મુનિ ઉદ્દાલકે _____ યજ્ઞ કર્યો
 - a. વિશ્વજીતયજ્ઞ
 - b. બ્રહ્મયજ્ઞ
 - c. અશ્વમેધયજ્ઞ
 - d. રાજસૂયયજ્ઞ
7. રામ જનક અને ઋષિ યાજ્ઞવલ્ક્યની કથા _____ ઉપનિષદમાંથી લેવામાં આવી છે.
 - a. છાંદોગ્ય ઉપનિષદ
 - b. તૈત્તિરીય ઉપનિષદ
 - c. મુંડકોપનિષદ
 - d. બૃહદારણ્યક ઉપનિષદ

પ્ર.2. અ. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર ટૂંક નોંધ લખો.

05

1. ષ્ઠરિપુ
2. ધર્મના મુખ્ય લક્ષણો

બ. કોઈપણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તાર ઉત્તર લખો

05

1. યૂધિષ્ઠિર શા માટે ભીમ કે અર્જુનને બદલે નકુલને પુનર્જિવિત કરવા ઇચ્છે છે? આ પરથી તેમના વ્યક્તિત્વ વિશે શો ખ્યાલ આવે છે?
2. જ્યારે પિતા ઉદ્દાલક બ્રાહ્મણોને નબળી ગાયો દાનમાં આપે છે ત્યારે નચિકેતા શું વિચારે છે? આ મુદ્દે પિતા-પુત્રના સંવાદ વિશે ચર્ચા કરો.

ક. નીચે આપેલ કોઈ એક સુભાષિત જોડી નો અનુવાદ કરી તે પર ટિપ્પણી લખો.

5

1. a. સુખસ્ય મૂલં ધર્મઃ । ધર્મસ્ય મૂલમર્થઃ ।
અર્થસ્ય મૂલં રાજ્યમ્ । રાજ્યસ્ય મૂલમ્
ઇન્દ્રિયજયઃ । ઇન્દ્રિયજયસ્ય મૂલં વિનયઃ ।
વિનયસ્ય મૂલં વૃદ્ધોપસેવયઃ ।
વૃદ્ધોપસેવયા વિજ્ઞાનમ્ । વિજ્ઞાનેન આત્માનં સંપાદયેત્ ।
સંપાદિતાત્મા જિતાત્મા ભવતિ । જિતાત્મા સર્વાર્થેઃ સેચુજ્યેત્ ॥
b. સાહિત્યસંગીત કાલાવિહીનઃ : સાક્ષાત્ પશુઃ પુચ્છવિષાણહીનઃ : ।
તૃણં ન ખાદન્નપિજીવમાનઃ તદ્ભાગધેયં પરમં પશૂનામ્ ॥
2. a. નાભિષેકો ન સંસ્કારઃ : સિંહસ્ય ક્રિયતે વને ।
વિક્રમાર્જિતરાજ્યસ્ય સ્વયમેવ મૃગેન્દ્રતા ॥
d. અતિતૃષ્ણા ન કર્તવ્યા તૃષ્ણા નૈવ પરિજ્યયેત્ ।
શનૈઃ : શનૈશ્ચ ભોક્તવ્યં સ્વયં વિજ્ઞમુપાર્જનમ્ ॥

ENGLISH VERSION

Q. 1. Multiple Choice Questions

10

Attempt any Five. Chose the correct answer-

1. Uprati, one of the six virtues means.
a. Equanimity or Forbearance
b. Adherence to one's duty
c. Control of mind
d. Control of Senses
2. Matsara, one of the six enemies refers to.
a. Greed
b. Delusion
c. Jealousy
d. Pride
3. Which of the following characteristics of Dharma refers to maintaining both internal and external cleanliness?
a. Asteya
b. Dhi
c. Saucha
d. Samyama
4. _____ refers to the dharma followed during emergencies or special circumstances.
a. Rashtradharma
b. Samajdharm
c. Parivaric dharma
d. Apaddharma

5. What does 'Moha' refer to in the context of the six internal foes?
 - a. Delusion or attachment that prevents seeing the truth.
 - b. Intense anger that clouds judgement.
 - c. Excessive pride arising from wealth or power.
 - d. The desire to accumulate more wealth and possessions.
6. Muni Uddalak began a _____ Sacrifice.
 - a. Vishwajit yajna
 - b. Ashwamedha yajna
 - c. Brahma yajna
 - d. Rajsuya yajna
7. The story of King Janaka and Sage Yajnavalkya is from _____.
 - a. Chhandogya Upanishad
 - b. Taittiriya Upanishad
 - c. Mundakopanishad
 - d. Brihadaranyaka Upanishad

Q. 2. (A) Write a short - note (any one)

5

1. Six enemies (Shadripu)
2. Chief characteristics of Dharma

(B) Attempt any one

5

1. Why does Yudhishtir ask the Yaksh to revive Nakula instead of Bheema and Arjuna? What does this decision reveal about his character?
2. What did Nachiketa feel when his father Uddalak began to give away the old and weak cows to the Brahmins? Write in detail about their conversation.

(C) Translate and Explain any One set of Subhashitam -

5

1. a. सुखस्य मूलं धर्मः । धर्मस्य मूलमर्थः ।
अर्थस्य मूलं राज्यम् । राज्यस्य मूलम्
इन्द्रियजयः । इन्द्रियजयस्य मूलं विनयः ।
विनयस्य मूलं वृद्धोपसेवयः ।
वृद्धोपसेवया विज्ञानम् । विज्ञानेन आत्मानं संपादयेत् ।
संपादितात्मा जितात्मा भवति । जितात्मा सर्वार्थैः सेचुज्येत ॥
- b. साहित्यसंगीत कालाविहीनः : साक्षात् पशुः पुच्छविषाणहीनः : ।
तृणं न खादन्नपिजीवमानः तद्भागधेयं परमं पशूनाम् ॥
2. a. नाभिषेको न संस्कारः : सिंहस्य क्रियते वने ।
विक्रमार्जितराज्यस्य स्वयमेव मृगेद्रता ॥
- d. अतितृष्णा न कर्तव्या तृष्णा नैव परिज्ययेत् ।
शनैः : शनैश्च भोक्तव्यं स्वयं विज्ञमुपार्जनम् ॥